

KURU SOĞAN

Temmuz 2018, Ürün No:20

Dünya Kuru Soğan Verileri (bin ton)

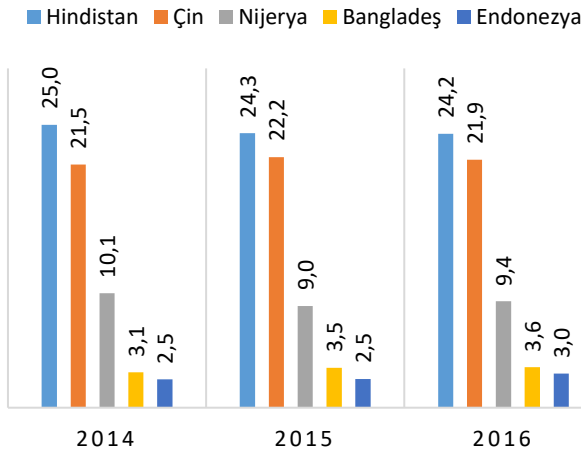
	2012	2013	2014	2015	2016	Değişim (%) ¹
Alan (bin ha)	4.469	4.688	4.811	4.834	4.955	2,5
Verim (ton/ha)	18,46	18,04	18,54	18,86	18,80	-0,3
Üretim	82.492	84.578	89.217	91.170	93.169	2,2
İthalat	6.314	6.754	6791	7.032	7.261	3,3
İhracat	6.534	7.008	6.936	6.890	7.299	5,9

Kaynak: FAO, UNCOMTRADE (20.07.2018), ¹/son iki yılın değişimini göstermektedir.

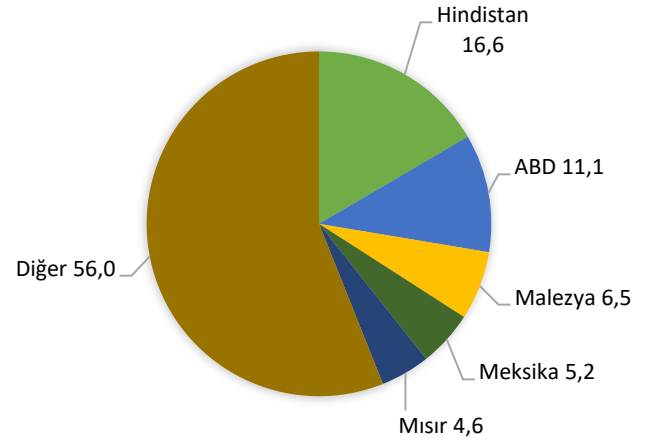
FAO verilerine göre 2016 yılında dünyada 144 ülkede kuru soğan üretilmektedir. Bir önceki yıla göre kuru soğan ekim alanları %2,5 oranında artarak yaklaşık 5 milyon hektar olmuştur. Kuru soğan üretimi ise bir önceki yıla göre %2,2 artarak 93 milyon ton olmuştur. Dünya kuru soğan ekim

alanlarının %24,2'si Hindistan'da, %21,9'u Çin'de, %9,4'ü de Nijerya'da bulunmaktadır. Dünya kuru soğan üretiminin de Çin ve Hindistan başlıca ülkelerdir. Çin'de 23,9 milyon ton, Hindistan'da ise 19,4 milyon tonluk kuru soğan üretimi gerçekleştirilmiştir.

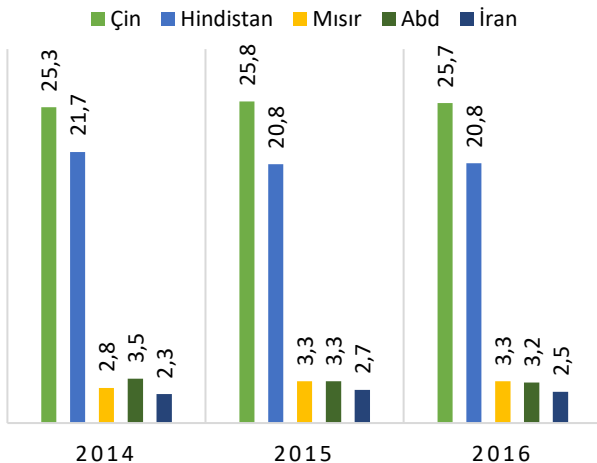
Kuru Soğan ekim alanında önemli ülkeler (%)

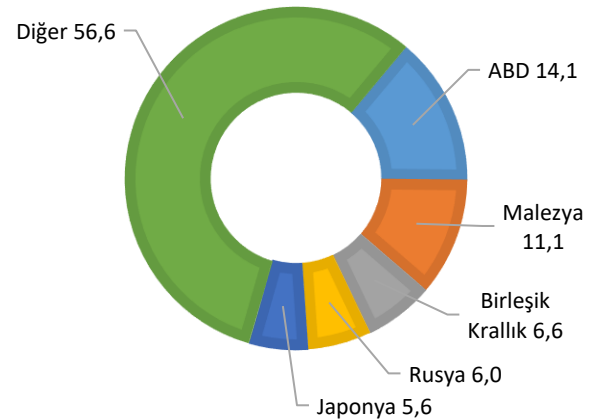
Ülkelere göre Dünya Kuru Soğan ihracatı (2017, %)

Kuru Soğan üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre Dünya Kuru Soğan ithalatı (2017, %)

Dünyada ortalama kuru soğan verimi 2016 yılında bir önceki yıla göre %0,3'lük azalış göstererek, 18,80 ton/ha olmuştur. Kuru Soğan dış ticaret verileri incelendiğinde 2017' de ihracat yaklaşık 2 milyar \$ ve ithalat 2,3 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılında dünyada kuru soğan ihracatında 1,62 milyon tonluk ihracat ile Hindistan ilk sırada yer almaktadır. Mısır, 452 bin tonla ikinci sırayı

alırken, Meksika 422 bin tonluk ihracat ile üçüncü sıradadır. Türkiye 248 bin tonla 6. Sırada yer almaktadır. ABD 735 bin ton ithalat ile dünya kuru soğan ithalatında ilk sırada yer almaktadır. Malezya 582 bin ton ile ikinci sırayı alırken, Birleşik Krallık 344 bin tonluk ithalatı ile üçüncü sıradadır.

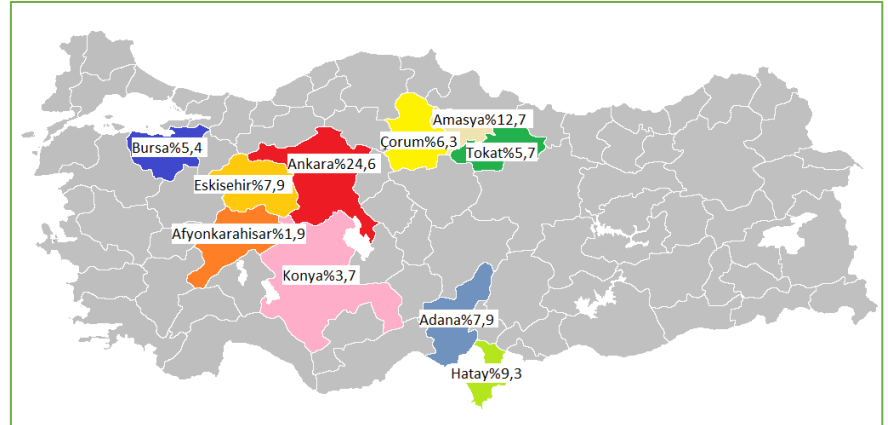
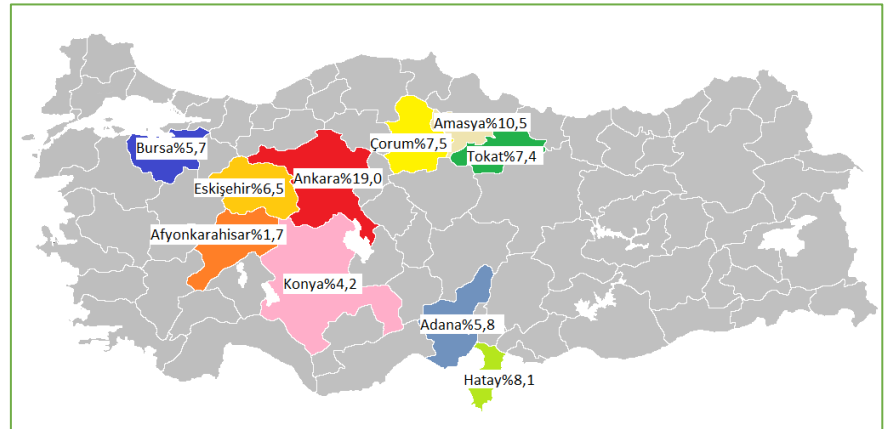
Türkiye Kuru Soğan Verileri (bin ton)

	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	Değişim (%) ¹
Alan (1000 ha)	72,23	61,63	60,04	57,70	60,40	4,68
Verim (kg/da)	24,03	30,91	29,81	32,57	35,11	7,80
Üretim	1.736	1.905	1.790	1.879	2.121	12,88
Tüketim	1.445	1.506	1.535	1.652	1.688	2,18
İthalat (ton)	52	1172	11275	203	71	-65,02
İhracat	111	215	85	37	229	518,92

Kaynak: /TÜİK.(Erişim 20.07.2018), ¹/ son iki yılın değişimini göstermektedir.

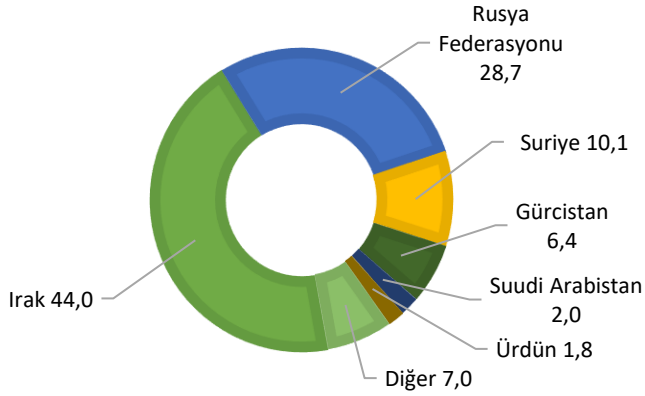
Kuru Soğan ekim alanları; 2017 yılında Türkiye'de kuru soğan ekim alanı 2016 yılına göre %4,49 oranında azalarak 57,69 bin ha alanda gerçekleşmiştir. Kuru soğan ekim alanı en geniş olan il, 110 bin dekar (%19,0) ile Ankara'dır. Ankara'yı 60 bin dekarla Amasya, 46 bin dekarla Hatay ve sırasıyla Çorum, Tokat ve Eskişehir izlemektedir. Kuru soğan veriminde 2017 yılında, 2016 yılına göre %7,80 artış görülmektedir.

Kuru Soğan üretimi; Türkiye' de 2017 yılında 2,13 milyon ton kuru soğan üretimi gerçekleşmiştir. Ankara 523 bin ton kuru soğan üretimi ile ekim alanında olduğu gibi üretimde de ilk sırada yer almaktadır. Ankara'yı sırasıyla 272 bin tonluk üretimle Amasya, 198 bin tonluk üretimle Hatay ve sırasıyla Eskişehir, Adana ve Çorum izlemektedir. Türkiye'deki kuru soğan üretiminin %68,6'u bu illerde gerçekleştirilmektedir. TÜİK Bitkisel Üretim 1.Tahmini İstatistiklerine göre 2018 Kuru Soğan Üretiminin %6 oranında azalış olacağı tahmin edilmektedir.

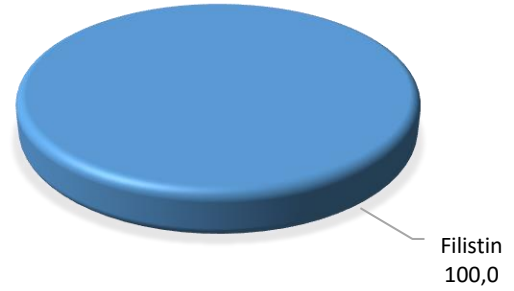

Kuru soğan üretiminde mevcut desteklemeler: Türkiye'de kuru soğan üretimine 2018 yılı itibarıyla: 10TL/da mazot desteği ve 4 TL/da gübre desteği verilmektedir. 2017/18 üretim sezonunda organik tarım kapsamında üretimi yapılan kuru soğan, 3. kategori ürünler arasında yer almış olup, belirlenen destek miktarı 30 TL/da'dır. 2018 yılı Toprak Analizi Desteği asgari 50 dekar ve üzeri tarım arazilerinde, her 50 dekar araziye kadar analiz başına yetkili Toprak Analiz Laboratuvarlarına 40 lira destek verilmiştir.

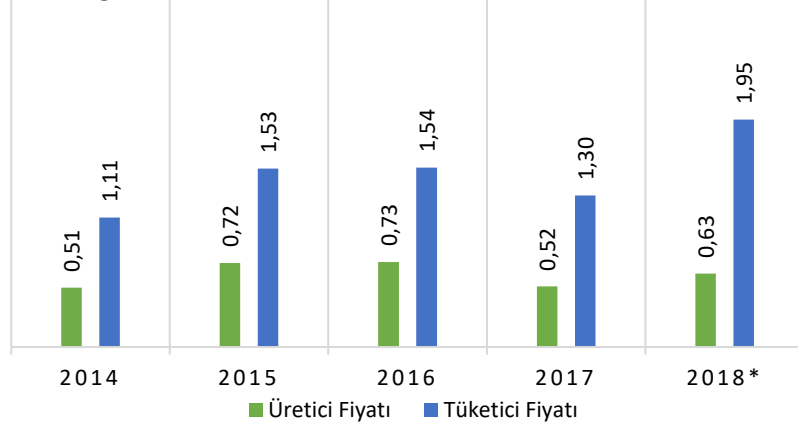
Türkiye'nin kuru soğan ihracatında önemli ülkeler (2017, %)

Türkiye'nin kuru soğan ithalatında önemli ülke (2017,%)

TL/Kg

2018 yılı haziran ayında 0,89 TL/kg olan üretici fiyatı bir önceki aya göre % 41,3 artış gösterirken, önceki yılın aynı ayına göre % 74,5 artmıştır.

2018 yılı Haziran ayında 3,79 TL/kg olan tüketici fiyatı bir önceki aya göre %82,5 artmış, bir önceki yılın aynı ayına göre de % 185,1 artmıştır.

2018 yılı ilk altı aylık üretici fiyatı ortalaması 0,63 TL/kg iken ilk altı aylık tüketici fiyatı ortalaması 1,95 TL/kg 'dır.

*2018 yılı ilk 6 aylık ortalama

Türkiye'de üretimin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve sağlıklı ürün elde edilebilmesi için desteklenen ürünler arasında kuru soğan da yer almaktadır. Kuru Soğana Mazot-Gübre Desteklemesi ve organik tarım desteklenmesi yapılmıştır. Kuru soğan üretimi yapan üreticilere verilen tarımsal desteğe bakıldığında 2014 yılında verilen desteğin 2018 yılında %13,7 azaldığı görülmektedir. Azalmasının en önemli sebebi 2014 yılında verilen toprak analizi desteğinin 2017 yılından sonra toprak analizi desteği en az 50 dekar ve üzeri tarım arazilerine verilmesidir.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Toprak Analizi	Gübre	Mazot	Toplam
2014	0,001	0,002	0,002	0,0043943
2015	0,001	0,002	0,001	0,0042836
2016		0,003		0,0031332
2017		0,001	0,002	0,0035186
2018*		0,001	0,003	0,0037893

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

* 2017 yılı verimi kullanılmıştır.

	2014	2015	2016	2017	2018*
Soğan (TL/kg)	0,51	0,72	0,73	0,52	0,63
K.Soğan Fiyatı + Destek (TL/kg)	0,514	0,724	0,733	0,524	0,634
Gübre Fiyatı (TL/kg) (a. sülfat)	0,56	0,62	0,53	0,76	0,82
Mazot Fiyatı (TL/lt)	4,4	3,85	3,85	4,69	5,42
1 kg K.Soğan ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
K.Soğan/Gübre	0,911	1,161	1,377	0,684	0,768
K.Soğan + destek/Gübre	0,919	1,168	1,383	0,689	0,773
K.Soğan /Mazot	0,116	0,187	0,190	0,111	0,116
K.Soğan + destek/Mazot	0,117	0,188	0,190	0,112	0,117

Kaynak: TÜİK – ÜFE, *: 2018 yılı ilk altı aya ait üretici fiyat ortalaması 2018 destekleri, 2017 kuru soğan verimi dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Kuru Soğan Girdi Pariteleri

Türkiye’de kuru soğan, üretici ve tüketici fiyatı en fazla dalgalanma gösteren ürünlerin başındadır. 2018 yılı fiyatı ile 1 kg kuru soğan karşılığında karşılığında 0,77 kg gübre, 0,12 lt mazot alınmaktadır. Önceki yıla göre, ilk altı aylık ortalama kuru soğan üretici fiyatı %21,15 artmıştır. Mazot ve gübre fiyatlarındaki artış 1 kg kuru soğan ile alınabilecek gübre ve mazot miktarında azalmalara neden olmuştur. Desteklerle birlikte 2018 yılında 1 kg kuru soğan ile 0,116 lt mazot ve 0,768 kg gübre alınmaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Soğan, bütün dünyada olduğu gibi, tüketicilerin gelir düzeyine bağlı olmaksızın her evin mutfağının vazgeçilmez sebzesidir. Türkiye’nin hemen her yöresinde kuru soğan tarımı yapılmakla birlikte, üretimin Marmara, Orta kuzey ve Ortadoğu Anadolu Bölgelerinde yoğunlaştığı görülmektedir (1)

2016 Yılı FAO verilerine göre üretimde dünya da Türkiye 6. sırada, ekim alanında 13. Sıradadır. Dünya kuru soğan verimi 2016 yılı FAO verilerine göre 18,80 ton/ha’dır. Türkiye’de kuru soğan verimi ise 2016 yılı TÜİK verilerine göre 35,11 ton/ha olup, dünya ortalamasının üstündedir. Türkiye’de kuru soğan üretiminde, verim ve kalitede ciddi artışlar yaşanmıştır. Dünya soğan üretim ve ihracatında Türkiye avantajlı bir konumda olmasına rağmen bu avantajını yeteri kadar değerlendirebildiği söylenemez.

2017 yılında Türkiye’nin kuru soğan ihracatı bir önceki yıla göre %518,92’lik bir artış göstererek 229 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılı kuru soğan ithalatı ise 71 ton olarak gerçekleşmiştir.

Üretim planlamasının olmayışı, soğan üreticilerinin güçlü pazarlama örgütlerinin bulunmaması, depoların yetersizliği gibi nedenlerle bazı yıllar üretim fazlalığı oluşmakta ve ürün üreticinin elinde kalmaktadır. Bilindiği gibi soğan, ekonomide örümcek ağı teoremi (Cob-web teoremi) olarak bilinen fiyat-arz dalgalanmalarına verilen iyi bir örnektir. Üretim genelde bir önceki yılın fiyatlarına göre yapıldığından birbirini takip eden yıllar arasında fiyat bakımından önemli dalgalanmalar görülmektedir. Bu durumda çok masraf ve emek gerektiren soğan tarımı yapan üreticiler, fiyata bağlı olarak periyodik şekilde bazı yıllar yüksek karlar elde edebilirken bazı yıllar zarar edebilmektedirler.(1)

Yararlanılan Kaynaklar

1/ YILMAZ, H., DEMİRCAN, V., EREL, G., 2006. "Başlıca Üretici İllerde Kuru Soğan Üretim Maliyetleri ve Karlılık Göstergeleri Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 21(2), s.39-48. Adana

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarim.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Uğur BAYRAM, ugur.bayram@tarim.gov.tr, +90 312 2875833/1224